

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena 15 lir - 2.50 din

TRST sobota 9. julija 1949

Štev. 162 (1252)

Zasedanje plenuma glavnega odbora OF Slovenije
Izjava glavnega odbora OF Slovenije
o zasedanju Sveta štirih zunanjih ministrov v Parizu

LJUBLJANA, 8. — V Ljubljani je v četrti zasedal plenum glavnega odbora Osvoobodilne fronte Slovenije. Na dnevnem redu je bil obratno o gospodarskih in političnih nalogih Fronte, ki ga je imel Vlado Krivic, član sekretariata izvršnega odbora Osvoobodilne fronte. Zasedanje, ki so se ga udeležili člani IOOF Slovenije s tov. Miho Marinkom na čelu, tov. Jože Rus, član sekretariata LF Jugoslavije, član glavnega odbora in številni frontni funkcionarji iz vseh okrajev Slovenije, je vodil predsednik OF Josip Vidmar.

Plenum je na koncu svojega dela sprejel resolucijo o nalogah Fronte ter izjavo glavnega odbora OF Slovenije o zasedanju sveta štirih zunanjih ministrov v Parizu. V svojem uvodu poudarja resolucija, da dosega delovno ljudstvo Jugoslavije odlične zmagane na polju v socializmu, kljub podnim napadom informobirojevskih držav. Izjava o zasedanju 4 ministrov se glasi:

Preteklo je leto dni, odkar so postali jugoslovanski narodi, njihova herojska Partija, Fronta in državno vodstvo predmet najesrajše in obsežne okupacije s strani vodstev komunističnih partij in formobirojevskih dežel. Zato, ker smo vedno in vztrajamo tudi danes na načelih marksizma-leninizma, ker gradimo socialistično Jugoslavijo, ker se borimo za socialistične odnose in enakopravnost med narodi in državami socialističnega sveta, ker notemo in ne moremo dopustiti vnanje diskriminacijskega odnosa ter diktiranja med socialističnimi državami ter zahtevamo enakopravnost velikih in malih narodov, so morali jugoslovanski narodi v preteklih mesecih prestati niz najhujših preizkušenj in brutalnih napadov s strani revizionistov marksizma-leninizma. Vendar so narodi, kot so jugoslovanski, ojelejeni v zmagoviti ljudski revoluciji in borbi za izgradnjo socialistične države v novi Jugoslaviji pod vodstvom svoje herojske Partije in Fronte, morali dokazati in so dokazali, da je ničilo na svetu, ki bi mogla uničiti njihovo borbeno predanost stvari socializma ter zmagi resnice in pravice. Nezisljeni napadi in klevete s strani tistih, ki bi morali biti v tej borbi najbolj zavezani jugoslovanskim narodov, so se trudnje združili jugoslovanske narode okrog svoje Partije in Fronte, ljudske množice nove Jugoslavije so se bolj zagrizen pristopile k delovnim naporom za čim hitrejšo izgradnjo socializma, ker so se zavedale, da je borba proti informobirojevskim napadom in klevetam borba za nacionalne in državne interese jugoslovanskih narodov, borba proti revizionizmu marksizma-leninizma, borba za idejno in mednarodno gibanje proletariata.

Kako daleč to poslednje gibanje uporablja načel marksizma-leninizma in privedla iniciatorje formobirojevske gonje proti socialistični Jugoslaviji njihova politika diskriminacijskega ravnanja z jugoslovanskimi narodi, nam priča pariški diktir starih zunanjih ministrov. Zunanji ministri treh imperialističnih sil in Sovjetske zveze so preslišali jasno in odločno zahtevo slovenskega naroda na Koroskem po združitvi Slovenske Koroske z LRS v okviru FLRJ ter soglasno odločili, da ostane Slovenska Koroska še nadalje v mehanj Avstrije, da ostane del slovenskega naroda še naprej nasilno ločen od svoje svobodne domovine ter izpostavljen kermanizatoričnemu pritisku avstrijskega in mednarodnega imperializma. Znano je, da zapadne imperialistične sile nikdar niso delale v interesu in pravico malih narodov, ampak so jim bili vidno samo drobiž za plačevanje medsebojnih imperialističnih računov. Z načeli marksizma-leninizma pa je nezdravljivo, da se takim imperialističnim spekulacijam na račun malega naroda pridružuje tudi Sovjetska zveza, v kateri so videli zatirani narodi vseh kontinentov edinega poslednjega podpornika svojih upravičenih narodno-osvoobodilnih gibanj. Največja zgodovinska krivica se je zgodila Koroskim Slovincem, ko so zastopniki imperialističnih sil in Sovjetske zveze prezrli stotine krvavo borbo slovenskega naroda za svojo svobodo, triletno oboževano narodnoosvoobodilno borbo na strani protihitlerjevske koalicije, ki je bila edina na teritoriju nacističnega rajha, strilečno zagrizenovo vojno borbo za demokratično pravično rešitev vprašanja Slovenske Koroske, poleptali najosnovnejšo pravico slovenskega naroda na Koroskem do samoodločbe ter nagradili avstrijske agresorje za njihovo zločino nad slovenskim in jugoslovanskimi narodi. S tem svojim protidemokratskim diktatom pa so predstavniki imperialističnih sil in Sovjetske zveze niso naperili udarcev samo proti slovenskemu ljudstvu na Koroskem, temveč je to tudi udarec proti avstrijskim demokratičnim množicam v njihovi borbi proti reakciji, ker sporazum med imperialističnimi silami in SO Slovenski Koroski utrjuje pozicije avstrijske reakcije in nudi svojo podporo avstrijskim pansermonističnim in neofasističnim sovini-

ci. Če so zastopniki imperialističnih sil in Sovjetske zveze mogli za rešiti najelementarnejše pravice za žirana naroda, ki se borijo za svo-

jo svobodo, če so mogli potepati načela, za katera so se borili na boji protihitlerjevske koalicije, če so potepali voljo malega, stoletja teptanega naroda po svobodnem življenju, prezrli njesevo krvavo žrtve v borbi za zmagavo pravico in pravično nagradilo agresorje in zatirance — pa se s takim reševanjem slovenskega nacionalnega vprašanja ne morejo strinjati Koroski Slovinci in vsi jugoslovanski narodi. Slovenski narod, združen v svoji Osvoobodilni fronti ter vsi jugoslovanski narodi najodločneje protestirajo proti takemu načinu reševanja vprašanja Slovenske Koroske ter izjavljajo, da smatrajo pariško barantanje o usodi koroskega naroda za zločin imperializma in brezprincipielne politike Informobiroja nad demokratičnim in svobodoljubnim gibanjem v svetu. Za jugoslovanske narode korosko vprašanje ne bo odstranjeno z dnevnega reda, dokler se ne bo pristopilo k njegovemu reševanju na osnovi resnično enakopravnega, demokratičnega sporazumevanja med prizadetim narodi samimi, kar edino more dovesti do pravične rešitve in tridivne trajnega mira v tem delu Evrope.

Slovensko ljudstvo na Koroskem! Protidemokratsični diktir predstavnikov imperialističnih sil in Sovjetske zveze naj ne omaje vaše ga zaupanja v končno zmagavo resnice in pravice. Se bolj odločno kot doslej se borite za svoje nacionalne in socialne pravice. Delovno ljudstvo Titove Jugoslavije vas ne bo nikakor zapustilo. To vam je porok, da bo tudi Slovenski Koroski zasijalo sonce svobode.

Tisoči vencev pok. Dimitrovu
SOFIJA, 8. — Vsi diplomatski predstavniki so položili vence na mrtvaški oder predsednika Dimitrova v Sobranju. Do sedaj je preko 300.000 oseb z mimohodom postavilo pokojnika, a položeno je bilo čez 2000 vencev.

L. Saillant ponovno izvoljen za generalnega sekretarja SSZ
Novi izvršilni odbor SSZ šteje 36 članov, v katerem je tudi predstavnik FLRJ tov. Djuro Salaj

MILAN, 8. — Generalni sekretar Splošne italijanske konfederacije dela BITOSI je govori na kongresu SSZ o problemih emigracije. Omenil je posebej, da države Centralne Amerike ne sprejemajo evropskih emigrantov; sprejemajo jih samo Brazilija in Argentina. Nato je Bitossi zahteval, da bi imeli emigranti pravico do delovanja v sindikalnem življenju tistih držav, ki jih sprejemajo. Zahteval je nato od kongresa naj po srednje pri OZN, da se doseže od delovanje SSZ pri vseh pogojanjih in sporazumih glede emigracije. Predložil je tudi ustavitve posebnega urada za preučevanje problema emigracije.

V diskusiji o referatih, ki so jih imeli delegati v teku dneva, so govorili: delegati Južne Afrike, Brazilije, Libanona, Sirije, Bolivije in sovjetski delegat Besenov.

Nato so prečitali resolucijo kongresa o poročilu glede predloženega delovanja SSZ, ki jo je predložil generalni sekretar in ki je bila so-

glasno sprejeta. Resolucija protistari pri OZN proti delovanju nekaterih vlad, ki hočejo oprekatati pravico SSZ in preprečiti diskusijo o problemih, ki jih postavlja na dnevnem red v okviru OZN. Resolucija pravi: Izvajanje Marshallovskega plana je vzrok — v tistih državah, ki so ga sprejele — ogromnih kapitalističnih dobičkov in vedno večjega napredovanja brezposelnosti. Dalje resolucija opozarja na propagando reakcionarnih sil, ki hočejo ustaviti ozračje za drugo svetovno sindikalni kongres v imenu 21 milijonov 966.516 prišlecev SSZ zahtevajo pravico udeležbe SSZ v gospodarskem in socialnem svetu OZN in v drugih mednarodnih ustanovah.

V omenjeni diskusiji so govorili še delegati Vietnam, Kostarike, Čilega, Alina in Avstralije, ki so orisali sindikalno borbo v svojih državah. Sovjetski delegat Kuznetsov je predložil kongresu, naj posreduje pri grški, britanski in ame-

Brez vsake podlage vesti o delitvi Tržaškega ozemlja med FLRJ in Italijo

Zadnji stik vlade FLRJ z vlado Italije glede Tržaškega ozemlja je bil v januarju 1948 zaradi imenovanja guvernerja Zamenjava jugolire odgovarja duhu mirovne pogodbe

RIM, 8. — Glede na pisanje nekaterih italijanskih listov in na samovoljno tolmačenje važnosti znamenjave jugolire z dinarjem v omenjeni B Svobodnega tržaškega ozemlja, je počinil minister FLRJ Jugoslavije v Rimu dr. Mladen Iveković naslednje pomenilja:

Zamenjava bankovcev v coni B odgovarja popolnoma duhu mirovne pogodbe z Italijo ter predstavlja potrebno pozitivno ukrepanje za normalizacijo gospodarskega življenja te cone, ker italijanska vlada ni hotela dbevaljati tej coni plačilnih sredstev v smislu čl. 11, priloge 7. mirovne pogodbe z Ita-

lijo. Italijanska lira bi lahko že od 1.1947 postala izključno plačilno sredstvo, če bi italijanska vlada hotela izpolniti svojo obveznost po omenjenemu členu mirovne pogodbe, to se pomeni, če bi stavila na razpolago za to cono potrebno količino lir. Potem ko je italijanska vlada to odklonila problema ni bilo mogoče rešiti drugače kot z zamenjavo jugolir za dinarje na podlagi posojila, ki ga je vlada FLRJ odobrila jugoslovanski vojaški upravi Svobodnega tržaškega ozemlja.

Ker je to edini način, po katerem je mogoče dobiti tej coni v zadostnih količinah potrebna plačilna sredstva za njeno nadaljnjo gospodarsko razvoj, je jasno, da ta ukrep ne predstavlja gospodarske oslabeitve in ne oplenjenja tamkajšnjega prebivalstva, kakor se namenoma zatirja, temveč edino pravičljivo rešitev te cone možnost gospodarskega uspevanja.

Vesti pa, ki so jih objavili nekateri italijanski listi, o nekakšnih tajnih pogajanjih med vlado FLRJ Jugoslavije in nekaterimi zapadnimi veleposlani ter z Italijo o razdelitvi Svobodnega tržaškega ozemlja med Italijo in Jugoslavijo, so brez vsake podlage. Te vesti so se pojavile začne dni v italijanskih listih in sedaj se ponavljajo v zvezi z zamenjavo denarja v coni B; gotovo se to ne dela v dobri veri. Ena stvar je gotova: po direktivnih pogajanjih o izbiri tržaškega guvernerja, ki so se vršila v januarju 1948 vlada FLRJ ni imela drugih pogajanj z italijansko vlado in tudi ne z nobeno drugo državo, v kolikor bi šlo za Svobodno tržaško ozemlje. Kot je znano ni prišlo do sporazuma o izbiri guvernerja in to ne po krivdi Jugoslavije. Poslednji stik, ki ga je imela vlada FLRJ z italijansko vlado zaradi rešitve problema Svobodnega tržaškega ozemlja v duhu mirovne pogodbe, se je vršil na pobudo in priporočilo Varnostnega sveta OZN, stik, ki bi moral dovesti do imenovanja guvernerja Svobodnega tržaškega ozemlja in ne do razdelitve tega ozemlja med Jugoslavijo in Italijo.

Vse vesti, ki govore drugače in ki vsebujejo zlonamerna namigavanja o nekakšnih tajnih posvetovanjih med jugoslovansko vlado in zapadnimi veleposlani ali pa z Italijo, nimajo drugega namena, kot da varajo mednarodno javno mnenje.

Stavke v Evropi in Ameriki
LONDON, 8. — Britanska vlada je danes potrojila število vojakov, ki v pristanih raztoparjavah in parnikovih veslo v pokvarljivo blago. Število stavkarjev pristanih delavcev je naraslo na 10.230; od večraj se je štejevalo povečalo za 1417. Delodajalski sindikati so organizirali nekaj referendumov, po katerem bi delavci z glasovanjem odločili, ali naj stavko nadaljujejo ali pa naj prično spet z delom. Toda delavci se tega referendumu niso udeležili in tako se je zgodilo, da se je izreklo samo 521 volivcev od 10.000 stavkarjev.

DETROIT, 8. — V avtomobilskih tovarnah v Detroitu 30 tisoč delavcev ne more delati zaradi stavke, ki jo je devet tisoč delavcev tovarne Packard.

HAVANA, 8. — Kubanska vlada je danes uporabila vojaške čete za zagotovitev avtonomske službe v kubanski prestolnici. Osebe transportnih in prevoznih sredstev je stopilo v stavko, da bi doseglo povisek mezd za 30%.

Udoproti atlantskemu paktu
RIM, 8. — Senatorji Terracini, Palumbo in Berlinguer so danes predložili glavnemu tajniku senata peticijo proti ratifikaciji atlantskega pakta.

PARIZ, 8. — Poročilo, ki je bilo objavljeno po zaključku zasedanja političnega urada KP Francije

danesh dopoldne, pravi, da politični urad KP Francije vabi člane partije naj stane vse mogoče za mobilizacijo ljudskih množic dne 14. julija proti ratifikaciji atlantskega pakta, o katerem bo parlament razpravljal 18. t. m.

BEOGRAD, 8. — V navzočnosti podpredsednika vlade in zunanjega ministra Edvarda Kardelja je maršal Tito sprejel na Brioniških otokih Franciska del Rio Caneda, mehiškega poslanika v Jugoslaviji. Z njim je maršal Tito sprejel tudi gospodično Beatrice Alleman, hčerko predsednika mehiške republike.

Italijanska vlada v krizi?
RIM, 8. — Podpredsednik italijanske vlade Porzio je podal ostavko, Porzio, ki ni pripadal nobeni stranki, je pristal na sodelovanje v De Gasperijevi vladi; z namenom, da se bo bavil z vprašanji razvoja

neenakosti ameriških in tujih cen. Celso Sam Cripps je priznal v svojem zadnjem govoru, da finalni produkti niso mogli držati konkurenca na tržiščih.

Hofman, ravnatelj ECA je izjavil, da ebi moglo Anglija znižati svoje nabave v ZDA v prihodnjem letu na 250 milijonov.

Neki ameriški novinar poroča da sta Snyder in Hoffman ter šel Marshallovskega plana za Evropo Harriman za razvedrotenje šterlinga, medtem ko so zunanji ministri Acheson in poljski ministri Brannan ter minister za čelo Tobin proti.

Druga seja tristranske konferencije z Snyderjem se je končala ob 17.30. Razgovori se bodo nadaljevali jutri ob 10. uri. Snyder bo imel ob 18. uri tiskovno konferenco. Glede vsebine razgovorov na

Konferenca namestnikov za Avstrijo
Še vedno niso prejeli navodil glede koroških Slovencev

LONDON, 8. — Namestniki zunanjih ministrov za Avstrijo so se večera na izredno lahek način sporazumeli glede členov 34 in 35 mirovne pogodbe z Avstrijo. Današnja po se namestniki govorili o načini plačanja 150 milijonov dolarjev Sovjetski zvezi, toda do dokončnega sporazuma niso prišli. Francoski delegat Berthelot je podpiral sovjetski predlog po katerem bi morala avstrijska Narodna banka izdati menice za križje teh izplačil.

Britanski delegat Mallet je sporočil, da bo pred določenim sestankom izročil svojim kolegom v ponedeljek načrt kompromisa med sovjetsko in ameriško tezo. Sovjetska zveza je vztrajala na tem da se izvrši izplačilo 150 milijonov dolarjev v trimesčnih obrokih, ameriški delegat pa je bil za letne obroke. AFP poroča, da se razgovori vršijo v pripravnem ozračju.

O vprašanju jamstva slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji na mestniški še tri dni niso razpravljali. Kakor je znano se niso mogli sporazumeti, ali naj se v mirovno pogodbo z Avstrijo vnesejo po-

drajna določila o manjšinskih pravicah, kar je predlagal Zarut bin, ali da samo splošno načelo, kar so predlagali trije zapadni namestniki. Namestniki so vprašali svoje vlade za navodila. Zdi se, da navodil še vedno niso prejeli.

Davisov pokal
Italija: Jugoslavija 2:0

RIM, 8. — Z današnjima igrami posameznikov v teniskem dvojboju v semifinalni evropske cone za Davisov pokal si je Italija že skoraj zagotovila zmago nad Jugoslavijo. Oba predstavnika Jugoslavije sta namreč današnji tekmi izgubila. V prvi igri je Cucelli premagal Mitica v štirih setih; 5:7, 6:2, 6:1 in 7:5. Canepele pa je prej magal Palado že v treh setih; 6:4, 6:4 in 6:1.

„Tomazič“ v Beogradu
Prvak ZDTV v kolariki „Tomazič“ je odigral v Beogradu tekmo z Dinamom s sledečim izidom: 36:32 (22:21) za Dinamo. Proti Rdeči zvezdi je izgubil s tesnim izidom 32:31 (18:22). Beograjski tisk je o naših tekmovalcih pisal zelo pozitivno in hvalil njihovo borbeno igro. Tržani smo na tako kosarkarsko močjo lahko upravičeno ponosni. Prepričani smo, da bodo v bodoče pokazali vse svoje možnosti in po pravici prinesli zmago tržaškim športnim barvam.

Tudi Jaksetich se je pojavil
Pred okupacijskim angloameriškim sodiščem se je pojavil predzadnji član stavkovnega odbora slavne dvanajstletne stavke iz leta 1946, Giorgio Jaksetich, ki edini iz nerazumljivih, razbijajskih vladiljskev-kominfornističnih strastiških vzrokov poleg Lorette Burlini ni prišel pred pol leta s kominfornistoma Semilijem in Jurajo povedat anglo-ameriškim okupatorjem, da je bila stavka esponentas, da zanjo niti kriv ni, temveč delavski razred in demokratično ljudstvo Trsta, da ni mogel storiti ničesar, da bi stavka prenehala itd, itd.

Zaradi tega smo zelo radovedni, ali bo tudi Jaksetich poskušal zahtevati pravične zahteve tržaškega demokratičnega ljudstva, ki je pred dvema letoma s splošno stavko hotelo napraviti konec ponovnemu dvigovanju glave fašističnih razbojnikov. Radovedni smo, ali bo tudi Jaksetich na procesu zdržni tako daleč, da bo kot major Jugoslovanske armade izjavil, da je treba izbrisati everegonovo pasivnost in pozevljati linijo komunističnih županov iz Italije ebisogna spanciarisaa.

Grona žalitev narodov FLRJ po radiu „Svobodna Grčija“

BEOGRAD, 8. (Tanjug) — V svoji odločbi 6. t. m. je v gršični radiu „Svobodna Grčija“ oddal obvestilo vrhovnega poveljnika grške demokratske armade, v katerem se trdi, da so se v teku borb na Kajmakčalanu monarho-fasistične čete postopile padli na grško demokratsko vojsko. V svojem poskusu, da bi dala vrednost tej vesti, je novinarica agencija «Effeferi Eladas», dodala še zaupljivega viras, da je bil v tem smislu zaključen sporazum na sestanku med oficirji Jugoslovanske armade in oficirji monarho-fasistične grške vojske ob navzočnosti ameriškega in angleškega štaba na jugoslovanskem ozemlju.

Agencija «Tanjug» je pooblašena to vest demantirati kot eno najbolj fantastičnih v nizu klevet iste vrste, ki jih razširjajo proti FLRJ Jugoslaviji. Glede na borbo na Kajmakčalanu je dovolj poudariti dejstvo, da je v zadnjih dveh dneh pribezalo na jugoslovansko ozemlje neko število ranjenecv, borcev demokratske armade, katerim so jugoslovanske sanitetne civilne oblasti — spoštujči dolobče mednarodnega prava — nudile zdravniško pomoč. To naj zadoštuje kot dokaz, da vest, ki si jo je gladio izmisli in razširil radio Svobodna Grčija ne more biti označena drugače kot kleveta in težka žalitev svobodnih narodov Jugoslavije in njihovih zadržanj do borbe grškega ljudstva.

Spomenik Slovaku narodnemu heroju Jugoslavije
BEOGRAD, 8. — Med slavnostmi za obletnico srbske ljudske vstaje so odkrili v Stari Pazovi spomenik narodnemu heroju slovaške manjšine v Jugoslaviji Janku Cmeliku. Odkritju spomenika je prisostvovala velika množica ljudstva in tudi član političnega urada CK KPJ Moša Pijade.

Češko-francoski zdravniški kongres
PRAGA, 8. — Danes dopoldne se je pričel v Pragi kongres v okviru češkoslovaških in francoskih zdravniških dni. Dela kongresa se udeležuje kakih trideset francoskih zdravnikov. V začetku kongresa je govoril tudi minister za higieno Ploihar. Ob zaključku kongresa se bodo francoski zdravniki odpravili na Slovaško, kjer bodo obiskali nekj sanatorij v Tatrach.

BEOGRAD, 8. — Na letalskem zletu v Rumi so jugoslovanski aeromodelisti postavili več novih jugoslovanskih rekordiv.

Sestanek Cripps-Snyder

Razgovori: pomanjkanje dolarja izven ZDA, svoboda mednarodne trgovine, devize v odnosu do dolarja - Danes se konferenca nadaljuje

LONDON, 8. — Tristranski finančni anglo ameriško-kanadski razgovori so začeli danes ob 11.30 v Downing Streetu, t. j. v Crippsovih rezidenci. Pred tem je Snyder obiskal Attleeya. V dobro poučeni krogi trdijo, da imajo ti razgovori namen rešiti krizo dolarja, v kateri se nahaja Velika Britanija in zaradi katere je praktično suspendirala vse nabave v coni dolarja. Hkrati pa se ti razgovori tičejo:

1. Problema svetovnega pomanjkanja dolarja; 2. vprašanja vzpostavitve svobode izmenjave; 3. vprašanja vzpostavitve svobode mednarodne trgovine in 4. problema ureditve deviz v odnosu do dolarja.

Spričo težkega pada zlata in dolarja v Anglijo pravijo da bo Cripps zahteval od Snyderja, da ta pripravi terna da se program nabav surovin predvsem stratiških, razširi in urasči v okviru ameriške politike akumulacije stockova.

V to svrhu razpolaga namreč ameriška vlada z 250 milijonov dolarjev kredita.

Glede svobode trgovanja pa je britansko mnenje, da je to nemogoče dokler: 1) se bo svet nahajal v deficitu od 7 do 8 milijard dolarjev letno in 2) dokler ameriško zakladno ministrstvo ne bo sprejelo svoje dosedanje politike v pogledu zlata. Pomoč v okviru Marshallovskega plana (okrog 5 milijard dolarjev v letih 1948-49) rešuje ta problem samo delno in najnovje izkušnje so jasno dokazale, da svet ne bo mogel računati na povečanje svojih izvozov v ZDA, da bi zmanjšal deficit, še manj pa da bi vzpostavil ravnotežje.

Angleži trdijo, da samo Američani lahko popravijo ta položaj in dobro obvešteni krogi predvidevajo sledeče rešitve:

1. Investicija ameriških kapitalov v inozemstvu; 2. povečanje uradne cene zlata; 3. ustanovitev mednarodnega fonda za stabilizacijo izmenjav z dolarji in zlatom nabavljenim od ZDA.

Svevoda dobro obvešteni ameriški krogi izjavljajo, da je sporazum glede investicij ameriških kapitalov mogoč, toda ne tako glede ostalih dveh točk. Američana teza je v tem, da je treba globoki vzrok neuravnovesitosti izmenjav med ZDA in ostalim svetom iskati v

Fra i lavoratori di Trieste si commenta in questi giorni il significativo fatto che i responsabili cominfornisti di qui hanno dovuto virare di borbo di fronte alla indignazione del proletariato triestino che non intendeva più assistere ad un ulteriore processo e condanna dei propri migliori compagni e tanto meno al ripetersi dello spettacolo miserevole di antifascisti difesi nei modi che tutti sanno.

Faccendo buon viso al cattivo giuoco dei eribellati, la dirigenza vidualiana e lo stesso «Lavoratore» hanno dovuto far propri i termini del pronunciamento dei lavoratori, che hanno tolto praticamente di mano ai liquidatori l'iniziativa, hanno solidarizzato fortemente e si sono stretti saldamente ai propri rappresentanti imputati, li hanno difesi non sulla linea della minima resistenza, ma su quella veramente classista, imponendo così il fatto compiuto ai signori del avergogonno passato.

Nella circostanza di questo processo si possono trarre anche altre considerazioni, quelle cioè della conferma che i diritti dello antifascismo, della guerra partigiana e della classe operaia in genere si fanno rispettare non attraverso le mimetizzazioni, i ripudi di responsabilità a col rimettersi alla comprensione della Corte, ma con la lotta decisa ed inflessibile.

Così ha voluto il popolo in questa occasione. E all Lavoratore

È una stercia brusca dalla strada della condizionale contingenza. Finalmente il processo è stato impostato su di una linea politica giusta, rispondente ai diritti del popolo e della rivoluzione popolare mea culpa, il secondo, l'atteggiamento è la linea consequenziale di azione rivoluzionaria dei lavoratori di Trieste, dell'antifascismo, della guerra di liberazione e dei poteri popolari, con i successivi tre anni di eroica lotta contro la classe borghese e suoi sostenitori imperialisti d'oltre oceano.

La classe operaia triestina aveva seguito con disgusto quel processo di sbandamento, ripiegamento politico ed ideologico di fronte al nemico di classe iniziato nel luglio 1948, e aveva deprezzato intimamente, se non ancora apertamente, il vergognoso comportamento degli opportunisti rispetto ai rivoluzionari, le obbrobracciose azioni contro i compagni, le calunnie, contro gli stessi, e gli insulti contro le loro famiglie all'uscita dal carcere dopo scontata la pena.

Allora Semilli e Juraga, Vidali e «Il Lavoratore» sfuggivano alla responsabilità, dichiaravano di saper poco o niente, parlavano di spontaneità irresistibile dello sciopero, di azioni ribelli, incontenibili, di capi irresponsabili.

Le masse si chiedevano dove si andava a finire di questo passo. Ed era assennata preoccupazione. L'odierno processo è un colpo di epogo squallone. Blocca la ritirata e il pericoloso slittamento;

È una stercia brusca dalla strada della condizionale contingenza. Finalmente il processo è stato impostato su di una linea politica giusta, rispondente ai diritti del popolo e della rivoluzione popolare mea culpa, il secondo, l'atteggiamento è la linea consequenziale di azione rivoluzionaria dei lavoratori di Trieste, dell'antifascismo, della guerra di liberazione e dei poteri popolari, con i successivi tre anni di eroica lotta contro la classe borghese e suoi sostenitori imperialisti d'oltre oceano.

La classe operaia triestina aveva seguito con disgusto quel processo di sbandamento, ripiegamento politico ed ideologico di fronte al nemico di classe iniziato nel luglio 1948, e aveva deprezzato intimamente, se non ancora apertamente, il vergognoso comportamento degli opportunisti rispetto ai rivoluzionari, le obbrobracciose azioni contro i compagni, le calunnie, contro gli stessi, e gli insulti contro le loro famiglie all'uscita dal carcere dopo scontata la pena.

Allora Semilli e Juraga, Vidali e «Il Lavoratore» sfuggivano alla responsabilità, dichiaravano di saper poco o niente, parlavano di spontaneità irresistibile dello sciopero, di azioni ribelli, incontenibili, di capi irresponsabili.

Le masse si chiedevano dove si andava a finire di questo passo. Ed era assennata preoccupazione. L'odierno processo è un colpo di epogo squallone. Blocca la ritirata e il pericoloso slittamento;

È una stercia brusca dalla strada della condizionale contingenza. Finalmente il processo è stato impostato su di una linea politica giusta, rispondente ai diritti del popolo e della rivoluzione popolare mea culpa, il secondo, l'atteggiamento è la linea consequenziale di azione rivoluzionaria dei lavoratori di Trieste, dell'antifascismo, della guerra di liberazione e dei poteri popolari, con i successivi tre anni di eroica lotta contro la classe borghese e suoi sostenitori imperialisti d'oltre oceano.

La classe operaia triestina aveva seguito con disgusto quel processo di sbandamento, ripiegamento politico ed ideologico di fronte al nemico di classe iniziato nel luglio 1948, e aveva deprezzato intimamente, se non ancora apertamente, il vergognoso comportamento degli opportunisti rispetto ai rivoluzionari, le obbrobracciose azioni contro i compagni, le calunnie, contro gli stessi, e gli insulti contro le loro famiglie all'uscita dal carcere dopo scontata la pena.

Allora Semilli e Juraga, Vidali e «Il Lavoratore» sfuggivano alla responsabilità, dichiaravano di saper poco o niente, parlavano di spontaneità irresistibile dello sciopero, di azioni ribelli, incontenibili, di capi irresponsabili.

Le masse si chiedevano dove si andava a finire di questo passo. Ed era assennata preoccupazione. L'odierno processo è un colpo di epogo squallone. Blocca la ritirata e il pericoloso slittamento;

È una stercia brusca dalla strada della condizionale contingenza. Finalmente il processo è stato impostato su di una linea politica giusta, rispondente ai diritti del popolo e della rivoluzione popolare mea culpa, il secondo, l'atteggiamento è la linea consequenziale di azione rivoluzionaria dei lavoratori di Trieste, dell'antifascismo, della guerra di liberazione e dei poteri popolari, con i successivi tre anni di eroica lotta contro la classe borghese e suoi sostenitori imperialisti d'oltre oceano.

La classe operaia triestina aveva seguito con disgusto quel processo di sbandamento, ripiegamento politico ed ideologico di fronte al nemico di classe iniziato nel luglio 1948, e aveva deprezzato intimamente, se non ancora apertamente, il vergognoso comportamento degli opportunisti rispetto ai rivoluzionari, le obbrobracciose azioni contro i compagni, le calunnie, contro gli stessi, e gli insulti contro le loro famiglie all'uscita dal carcere dopo scontata la pena.

Allora Semilli e Juraga, Vidali e «Il Lavoratore» sfuggivano alla responsabilità, dichiaravano di saper poco o niente, parlavano di spontaneità irresistibile dello sciopero, di azioni ribelli, incontenibili, di capi irresponsabili.

Le masse si chiedevano dove si andava a finire di questo passo. Ed era assennata preoccupazione. L'odierno processo è un colpo di epogo squallone. Blocca la ritirata e il pericoloso slittamento;

È una stercia brusca dalla strada della condizionale contingenza. Finalmente il processo è stato impostato su di una linea politica giusta, rispondente ai diritti del popolo e della rivoluzione popolare mea culpa, il secondo, l'atteggiamento è la linea consequenziale di azione rivoluzionaria dei lavoratori di Trieste, dell'antifascismo, della guerra di liberazione e dei poteri popolari, con i successivi tre anni di eroica lotta contro la classe borghese e suoi sostenitori imperialisti d'oltre oceano.

La classe operaia triestina aveva seguito con disgusto quel processo di sbandamento, ripiegamento politico ed ideologico di fronte al nemico di classe iniziato nel luglio 1948, e aveva deprezzato intimamente, se non ancora apertamente, il vergognoso comportamento degli opportunisti rispetto ai rivoluzionari, le obbrobracciose azioni contro i compagni, le calunnie, contro gli stessi, e gli insulti contro le loro famiglie all'uscita dal carcere dopo scontata la pena.

Allora Semilli e Juraga, Vidali e «Il Lavoratore» sfuggivano alla responsabilità, dichiaravano di saper poco o niente, parlavano di spontaneità irresistibile dello sciopero, di azioni ribelli, incontenibili, di capi irresponsabili.

Il significato di un processo e di una sentenza

Il recente processo di Trieste ai lavoratori della fabbrica Operativa della fabbrica Macchine S. Andrea è stato seguito dalla classe operaia triestina con il più grande interesse.

La sentenza, che scarcerava tutti, inutile dirlo, è stata accolta con generale commosso soddisfazione da parte di tutto il popolo democratico.

</

Delo v naših organizacijah

Aktivnost OF v openskem okraju

Po preizkušnjah ob priški vovitev je OF svoje delovanje...

OF med ostali vaščani, ki so izrazili željo, kot v ostalih vaseh, da se čimprej skliče širši aktivni OF.

Plenarna sestanka ASIŽZ

V tem tednu sta se vršila v okviru ASIŽZ dva plenarna sestanka, in sicer v torek 5. t. m. ob 20. za VII. okraj in v sredo 6. t. m. ob 15 za VI. okraj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Produkcija gojencev Dramske šole SNG v Trstu

Zaključeno je drugo leto dramske šole, ki jo vodi SNG v Trstu. Lepo in hvale vredno delo naših gledališčnikov...

Tudi uslužbenke Beltrame stopile v protestno stavko

Ofeziva delodajalcev je iz dneva v dan bolj ostra — zato ni čuda, da so tudi protestne stavke na dnevnem redu.

Strašen zločin v Nabrežini

Pod kamenjem skrito truplo dvajsetletnega dekleta so našli nekaj sto metrov od njenega doma

POKOJNA GIZELA RUSTIJA.

brata Ferruccio in Arnaldo Ronzani sta pobrala suhulj, nekaj sto metrov od njihove hiše, ali ločene dve sto metrov od cestnega nadvoza nad avtocesto, Domača majhna pisca «Fida» je naenkrat nekaj zavohala in takoj začela lajati.

BRATA FERRUCCIO IN ARNALDO RONZANI Z MALO «FIDO», KI JE PRVA ZAVOHALA ZLOČIN

Vzroki, ki so privedli zločina do tega koraka, so še neznani. Nesrečno mati s sestro pokojnice, kateri smo obiskali na domu, sta nam užalošni pripovedovali o tem lepeu.

MESTO, KJER JE LEZALO TRUPLJO. ODDALJENO JE KOMAJ NEKAJ STO METROV OD DOMA.

Komemoracija našega pesnika O. Župančiča v Nabrežini

V Nabrežini smo imeli spomin-sko slavnost našega velikega pesnika Otona Župančiča.

Prečnika z deklamacijo «Ciciban — Cicifuja». Sempoljanci pionirski nam pa deklamirali pesni: «Kroparji» in «Korotan in arcus».

Jutri pričnemo objavljati roman

Pod svobodnim soncem

Ena noga je bila v vodoravni legi druga pa uprta v zemljo. Rodriguez, ljubosumni in nasilni vojak, je 12. junija odšel v Ameriko.

Vodja mladoletnih roparjev aretiran

17-letni Guido Giurmani tako imenovani «Falco», o katerem smo pred dnevi pisali v zvezi z aretacijo mladoletnih roparjev, je bil včeraj zjutraj končno vendarle aretiran.

Jurij Jaksetich se je javil

Včeraj se je pred vojaškimi sodiščem za določevanje narokov pojavil Jurij Jaksetich, član stavkovnega odbora slavne 12 dnevnih stavke tržaškega proletariata junija meseca 1946.

Morsko mino bodo razstrelili

Danes ob pol enajstih dopoldne bodo razstrelili 1 tonsko morsko mino, in sicer tri milje in pol od Lanterne v severozapadni smeri.

ROLEDAR - Calendar for the week of July 9, 1949, including religious and public events.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE - Advertisement for a play at the National Slovenian Theatre.

Sestanki OF - Information about meetings of the OF (Front of Fighters) in various districts.

IZLETI - Information about various excursions and travel opportunities.

Občinske prodajalne goriva - Advertisement for municipal fuel stores.

Občinski higijenski urad - Advertisement for the municipal hygiene office.

Občinske prodajalne goriva - Advertisement for municipal fuel stores.

RADIO JUG. CONA TRSTA - Advertisement for the radio station in Trieste.

KINO - Advertisement for cinema screenings.

KINO - Advertisement for cinema screenings.

KINO - Advertisement for cinema screenings.

KINO - Advertisement for cinema screenings.

KINO - Advertisement for cinema screenings.

KINO - Advertisement for cinema screenings.

Kopališče Sv. Nikolaj - Advertisement for the St. Nicholas swimming pool.

Odhod parnikov in motorne jadrnice - Advertisement for steamship and motorboat departures.

Gene za tja in nazaj v stop in kopalnico - Advertisement for a travel agency.

Redna avtobusna proga TRST - SV. NIKOLAJ - TRST - Advertisement for a regular bus route.

Gene za tja in nazaj v stop in kopalnico - Advertisement for a travel agency.

Kdo ščiti kulake

Radio Budimpešta je konec junija objavil podatke o številnih stanih kmetičkih zadrug na Madžarskem. Po teh podatkih bo do konca leta na Madžarskem okrog 1200.000 zadrugarjev. To je brez dvoma lep uspeh, akei upoštevamo, pod kakšnimi pogoji se danes razvija zadrugništvo na Madžarskem. To dokazuje, da gre tudi Madžarska v socializem, resda počasneje kot naša država. Pri nas imamo namreč še sedaj okrog 11.000.000 zadrugarjev, torej ne samo absolutno več kot na Madžarskem, ampak tudi relativno (če upoštevamo številni razmerje med prebivalstvom obeh držav). Madžarski informiranci, ki brez dvoma dobro vedo, kako mi izviramo kulake elemente, pa so kljub temu zaporni krak in vik, da naša Partija in naše ljudske oblasti enmerno podpirajo kulake in kmečke buržoazije, medtem ko na Madžarskem zaradi pravilne politike Partije delovni ljudje vse bolj stopajo na pot izgradnje socializma.

«Teoretiki moskovskega in sovjetskega tiska, ki nečisto zasatajajo za madžarskimi informiranci, so zadnje čase zaporni huronski kriki o tem, kako se pri nas krepijo kapitalistični elementi. Pri tem se na vse načine trudijo, da bi z informiranejsko logiko dokazali, da se preobrnava naše vasi izjuga brez razredne borbe proti kulakom, ki se množe kot gobe po dežju. V tem pogledu prav nič ne zastojajo druge države Informiranci, ki trobijo v svet prav take ali še večje netočnosti.

Oglejmo si prav na kratko, kako stoji stvar s kulakstvom, tem sprotičarstvom razredom pri nas in kulakstvom v deželah Informirajo. Iz nekaj podatkov, ki jih bomo navedli, bo vsakemu jasno,

Italijanski izvoz in uvoz Trgovanja z ZDA nazaduje

Poslednji statistični vestnik državnega statističnega urada v Rimu prinaša nove in zanimive podatke o razvoju italijanske zunanje trgovine v letosnjem letu. Poglejmo, kakšen je bil uvoz in odtok izvoz (v milijardah lir od milijonov dolarjev):

mesec	izvoz	uvoz		
lir	dolarji	lir		
januar	61,7	112,8	52,—	94,1
febr.	69,9	125,6	50,3	91,—
marec	87,7	157,6	55,3	100,3
april	80,—	144,—	49,7	90,—

Podatki za april sicer še niso dokončni, vendar pa trdi «24 ORE», da na podlagi njih že lahko izrečemo sodbo, da je padec po napredovanju v marcu, velik. Pri uvozu je treba odšteti uvoz ERP-bлага, ako hočemo ugotoviti razvojne tendence (34, 39, 78, 66 milijonov dolarjev v omenjenih štirih mesecih), vendar pa so te deloma nejasne. Razvidna je edinoletna notranja kriza, ki povzroča nazadovanje uvoza. Pri izvozu, menijo italijanski gospodarstveniki, gre za prevrednotenje in negotovost glede zunanje-trgovinskih odnosov s različnimi državami, še velika. Izvoz v evropski področja je bil sledeč (v milijonih dolarjev):

mesec	popravnice	
januar-marec	jan-marec	
Argentina	52.014	17.338
Vel. Brit.	25.335	8.445
Švica	15.338	5.113
Nemčija	14.585	4.862
ZDA	13.561	4.520
Francija	12.782	4.261
Egipte	12.651	4.214
Švedska	11.180	3.727
Indija	10.740	3.580
Pakistan	9.613	6.784
Avstrija	7.529	2.510
Benelux	7.079	2.360
ostale države	92.960	30.987

skupaj 285.367 95.121 88.968

Izvoz v Argentino je ostal, čeprav se je zmanjšal, še vedno precej visoko, zlasti vsled dobrega izvoza bombažne preje in tkanin, umetnih vlaken, železnih cevi in zlasti strojev. Opazno in relativno znatno pa je nazadovanje izvoza proti ZDA in Švici, kar pomeni, da je trg obeh dežel prenatrten in ne bo sprejel več mnogo inozemskega blaga. Pri splošnem pomankanju dolarjev in predlogih ECA naj bi evropske države povečale izvoz v ZDA, je za Italijo presenetljivo nazadovanje izvoza, ki je bil še lani precejšen. Na severnoameriški trg so oddajali italijanski izvozniki velike količine svinec, umetnih vlaken, olivnega olja, sirov, suhega sadja, konzerv, vina in vermut ter harmonike in keramične izdelke. Letos je vse nazadovalo in umetnih vlaken niso praktično nič izvozili. Prav isto velja za svinec in volneno prejo. Le keramika je nekaj napredovala.

Napredoval je izvoz v Veliko Britanijo in Indijo t. j. na sterlinskih področjih. To pa je vsled napovedovanja devalvacije funta šterlinga zaradi česar je tamkajšnjim uvoznikom kazalo, zadolžiti se čim bolj, dokler funt še visoko stoji. Isto velja za Švedsko. Oživel je tudi izvoz v Nemčijo in Avstrijo. Nasproti drugim državam, zlasti vzhodnoevropskim, položaj ni bil mnogo izpremenjen, ker so novi trgovinski dogovori na večji osnovi bili sklenjeni pred kratkim (Poljska) ali pa popajanja še trajajo. Videti pa je, da so izvozne možnosti za bodoče najbrže le na vzhodu, zlasti ako računajo na povečan obseg zunanje trgovine.

koje so se vmezdili kapitalistični elementi — ne v Jugoslaviji, pač pa v drugih deželah Informirajo — in kdo stvarno podpira kulake elemente. Naša Partija in naše oblasti so začele socialistično preobrnbo vasi že leta 1945, to je takoj po osvoboditvi. Z zakonom o agrarni reformi in kolonizaciji smo položili solidne temelje za organizacijo kmetijsko obdelovalnih zadrug, za izgradnjo socializma na vasi. Po zakonu o agrarni reformi ne sme zemljiška posest pri nas presegati 30 ha.

Kako pa stoji stvar v državah Informirajo? Na Poljskem znaša n. pr. zemljiški maksimum 50 ha, v zapadnem delu Poljske, to je v Sleziji, na Pomorjanskem in v poljskem delu bivše nemške Pruske pa celo 100 ha), na Češko-poljskem 100 ha, v Romuniji 50, na Madžarskem 100. Madžarski zakon o agrarni reformi pa dopušča tistim, ki so se borili proti fašizmu, torej tistim, ki bi se morali prav za prav boriti proti kapitalizmu, celo 400 ha zemlje. To pomeni, da so tisti, ki bi se morali danes v prvi vrsti boriti za pravilne socialistične odnose, obdržali vse možnosti, da se ponovno obogatijo. Na Poljskem pa je država celo izvela z zakonom o agrarni reformi cerkvene občine, tako da ima cerkev na Poljskem še danes ogromne latifundije, ki skupaj vzeto obsegajo več kot 400.000 ha zemlje.

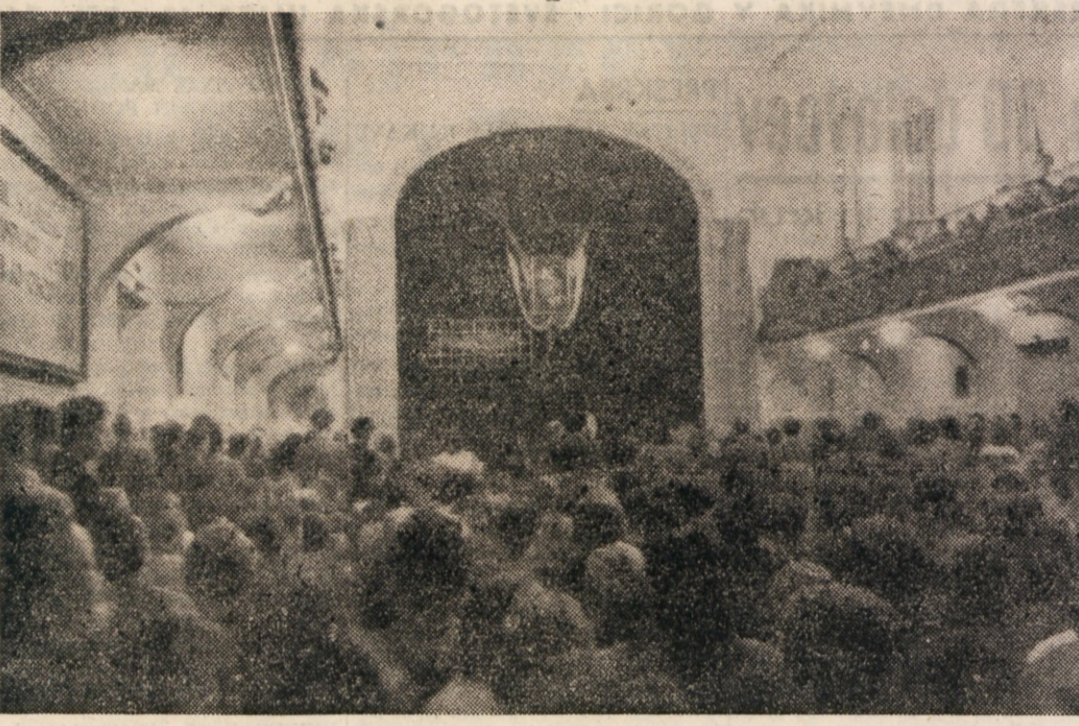
Medtem ko smo pri nas izvedli agrarno reformo že leta 1945, pa so v državah Informirajo, ki so zrastle iz vojne pepele, pričeli šele 1948 reneje razmišljati o upravljanju socialistične rekonstrukcije na vasi. Medtem ko bo v Bolgariji, ki jo v Moskvi smatrajo za najbolj napredno državo v pogledu zadrugništva in sploh poljedelstva, konec tega leta okrog 1500 poljedelskih zadrug, pa imamo v Jugoslaviji, po nepopolnih podatkih z dne 15. maja t. l., še več kot 4250 kmetijsko obdelovalnih zadrug, ki obsegajo 200 tisoč gospodarstev in razpolagajo z več kot 1.000.000 ha zemlje. Medtem ko obsega socialistični kmetijski sektor pri nas — zadrugi in družini — okrog 20% skupne kmetijske površine, pa znaša danes na Češko-poljskem celokupni socialistični sektor (skupaj z družinami) komaj 2%. Ti veliki uspehi so bili doseženi prav v času, ko je kmetička gornja Partija in naši državni zlasti pa proti naši politiki na vasi, dosegla svoj višek.

Naša država se vsestransko trudi, da bi se zadruga čim bolj razvile. Samo v prvem četrtletju tega leta so kmetijsko obdelovalne zadruga izkoristile že 6 milijard 600.000.000 dinarjev kredita, ki jim ga je nudila država na razpolago. Ta kapital brez droma ni bil namenjen krepitvi kapitalističnih elementov na vasi, ampak za investicije, ki naj še bolj okrepe naše zadruga.

Povsem drugačen pa je položaj v drugih deželah Vzhodne Evrope. Februarja t. l. je plenum CK Komunistične partije Bolgarije sprejel sklep, da se začne, to je dokler traja zeta, ustavi registriranje novih zadrug. Ta svoj sklep je plenum motiviral s tem, da bi registracija novih zadrug je škodila setevnim delom. Na ta način v Bolgariji še enaprej domimo v prednost kolektivnega dela pred individualnim. Pri nas pa so zadruga, ki so bile registrirane pred setvijo, z uspehom izvedle setevna dela in prednjačijo v pripravah za setev. Kako si lahko to pojasnimo? Pri nas so bile namreč vse priprave pravočasno izvršene, medtem ko v Bolgariji niso teh priprav temeljito izvedli; zato je bil plenum CK KP Bolgarije (v pomankanju črstelega plana) prisiljen, da ustavi ta sklep.

Tak je položaj na Poljskem in v Bolgariji, v domovini pravočnih apostolov Informirajo, ki skušajo s strojim kričanjem prikriti svoje napake in odvrtiti pozornost na probleme Jugoslavije, kjer takih težav, kot smo jih pravkar omenili, sploh ni. (Iz «Borbe»)

Proti krivičnim sklepom „štirih velikih“

SIROM PO VSEJ JUGOSLAVIJI LJUDSTVO NA MNOŽICNIH SEŠTANKIH IN ZBOROVANJH NADODNEJE PROTESTIRA PROTI KRIVIČNIM SKLEPOM ŠTIRIH ZUNANJIH MINISTROV GLEDNE NESRAMNEGA BARANTANJA S SLOVENSKIM LJUDSTVOM NA KOROSKEM, KI SOGLASNO ZAHTEVA PRIKLJUČITEV K FLR JUGOSLAVIJE — NA SLIKI: PROTESTNO ZBOROVANJE V LJUBLJANI.

NARODNOSTNE MANJŠINE V AVSTRIJI

Gradiščansko in Gradiščanski Hrvati

Gradiščansko je ozka in dolga prokrajina vzdolž avstrijsko-madžarske meje od jugoslovanske meje v Prekmurju preko Nežiderskega jezera do Donave pri Bratislavi

Pavno v teh dneh, ko namestniki ministrov za zunanje zadeve v Londonu sklepajo o osnutku mirovne pogodbe z Avstrijo, se mnogo govori o zaščiti narodnostnih manjšin v Avstriji. Poleg koroskih Slovencev in Slovenci Koroski žive v Avstriji tudi Gradiščanski Hrvati in pokrajini Gradiščansko (Burgenland).

Srbi in Hrvati so v 16. in 17. stoletju bežali pred Turki, ki so prodirali na Balkan, vse više proti severu, kamor so jih vabili avstrijski vladarji, da bi naselili prazne predele in da bi s svojimi živimi telesi napravili živo mejo proti turkims napadom. Ostanke srbskih naselbin severno od Budimpešte kažejo, kako daleč proti severu so prišli Srbi. Hrvatske naselbine se razprostirajo skozi Gradiščansko celo do okolice Bratislave na Slovenskem in južno od Brna na Moravskem. Ti so prišli v svetovno javnost posebno po prvi svetovni vojni, ko so slovenski politiki z njimi utemljevali svojo zahtevo, da bi se Jugoslavija in Češko-slovaška

spojili z koridorjem. Ta koridor bi tvorilo Gradiščansko (Burgenland), ozka in dolga prokrajina, ki se razprostira od jugoslovanske meje, od Prekmurja vzdolž avstrijsko-madžarske meje preko Nežiderskega jezera do Bratislave. To je dežela stare Panonije, živa vez severnih in južnih Slovencev, ki so jo presekali Madžari po razpadu velikoravske države leta 906. Tu so gospodarili Madžari, dokler leta 1922 teh krajev ni zasedla Avstrija po nalogu mirovne pogodbe.

Po namenu strokovnjakov so se Gradiščanski Hrvati priselili iz dalmatinskega primorja in iz krajev med reko Unno in Kolpo, del pa po vsej verjetnosti iz Slavonije. Mnogo besed Gradiščanski Hrvati je vzeto iz italijanske jezika in spominjajo na dalmatinsko pokolenje teh Hrvatov. Oni so čakavci, to je za vprašanje kaj rabijo besedico ča.

Nemci jih imenujejo «evdene Hrvate» (Wasserkröbotten). Nekateri mislijo, da to je ime nastalo zaradi tega, ker so prišli iz

Primorja, drugi pa zopet, da je to ime prišlo od «Bosnerkröbotten», ker da so ti Hrvati prišli iz Bosne. Trebja pa so zopet juna, da so Nemci imenovali te Hrvate tako zaradi tega, ker so se naselili ob vodi, to je ob Donavi in Nežiderskem jezeru.

Za časa Ogrske je bilo Gradiščansko razdeljeno na 3 županije, na Mošon, Sopron in Vas. Po avstrijskem šteju iz 1923 je bilo na Gradiščanskem 285.926 prebivalcev, in to okoli 230.000 Nemcev, 42.011 Hrvatov in okoli 16 tisoč Madžarov. Hrvati so tvorili 18 odstotkov celokupnega prebivalstva Gradiščanskega.

Sedaj živi v Avstriji okoli 65 tisoč Gradiščanskih Hrvatov, če upoštevamo netočnosti avstrijskega uradnega štetja prebivalstva in poleg tega tudi prirodni prirastek prebivalstva v letih po štetju do sedaj.

Hrvatske naselbine tvorijo ozek etnografski pas med dvema nacionalno ekspanzivnima narodoma, to je med Nemci in Madžari, in so zaradi tega izpostavljene močnemu pritisku. Kljub temu živijo Hrvati po večini v popolnoma hrvatskih vaseh, ki so zbrana v večjih skupinah od 10 do 15 vasi, ki tvorijo celoto. Takih skupin je 5. V 57 vseh žive samo Hrvati in imajo v njih večino. Zaradi goste naseljenosti, posebno na severnem Gradiščanskem so Hrvati prisiljeni, da iščejo zaposlitve v večjih industrijskih centrih kot so Dunajsko Novo mesto, Dunaj in okolica, in so zaradi tega izpostavljeni stalni nevarnosti, da se odnarioj. V velikih mestih se odvijajo svoji narodnosti tudi mnogo delez, ki so tam po službah. Mnogo Hrvatov, posebno iz srednjega dela dežele, se je pa tudi izselilo v Ameriko.

Gradiščanski Hrvati se bavijo tudi s kmetijstvom po vaseh in velikih mestih. Pred prvo svetovno vojno, dokler se ni bilo tamkaj železnice, so se ti Hrvati bavili s prevozništvom s konjsko vprego in opravljali promet med Avstrijo, Madžarsko, Slavonijo, Srbijo in Moravsko ter vozili blago tudi iz Trsta preko Semmering.

Gradiščanski Hrvati se bavijo tudi s kmetijstvom po vaseh in velikih mestih. Pred prvo svetovno vojno, dokler se ni bilo tamkaj železnice, so se ti Hrvati bavili s prevozništvom s konjsko vprego in opravljali promet med Avstrijo, Madžarsko, Slavonijo, Srbijo in Moravsko ter vozili blago tudi iz Trsta preko Semmering.

Gradiščanski Hrvati se bavijo tudi s kmetijstvom po vaseh in velikih mestih. Pred prvo svetovno vojno, dokler se ni bilo tamkaj železnice, so se ti Hrvati bavili s prevozništvom s konjsko vprego in opravljali promet med Avstrijo, Madžarsko, Slavonijo, Srbijo in Moravsko ter vozili blago tudi iz Trsta preko Semmering.

Gradiščanski Hrvati se bavijo tudi s kmetijstvom po vaseh in velikih mestih. Pred prvo svetovno vojno, dokler se ni bilo tamkaj železnice, so se ti Hrvati bavili s prevozništvom s konjsko vprego in opravljali promet med Avstrijo, Madžarsko, Slavonijo, Srbijo in Moravsko ter vozili blago tudi iz Trsta preko Semmering.

Gradiščanski Hrvati se bavijo tudi s kmetijstvom po vaseh in velikih mestih. Pred prvo svetovno vojno, dokler se ni bilo tamkaj železnice, so se ti Hrvati bavili s prevozništvom s konjsko vprego in opravljali promet med Avstrijo, Madžarsko, Slavonijo, Srbijo in Moravsko ter vozili blago tudi iz Trsta preko Semmering.

ga na Dunaj. Previšek kmečkega prebivalstva, ki je preje živel od teh poslov, odhaja čanes v mesta, kjer se hitro asimilirajo.

Ko so prišli Gradiščanski Hrvati pod Avstrijo, so se razmere v narodnostnem primeru malo spremenile na bolje, ker se je Avstrija trudila, da bi jih s pomirljivo politiko pridobila čim bolj za sebe, ker Madžarska nikoli ni opustila svojih prizadevanj, da opsi Gradiščansko ponovno pridobila.

Imeli so tudi nekaj manjšinskih šol in se jim je godilo bolje kot na koroskim Slovencev, proti katerim so Nemci izvajali najhujšo germanizacijo. Tudi na kulturnem področju so Hrvati razvili živo dejavnost.

Ze v 17. stoletju imamo pri Gradiščanskem narečju, toda se v zadnjem času trudijo, da se vse bolj približajo književnemu hrvatskemu jeziku.

Gradiščanski pisatelji pišejo v gradiščanskem narečju, toda se v zadnjem času trudijo, da se vse bolj približajo književnemu hrvatskemu jeziku.

Včeraj točno ob 8.40 so se spuščili dirkači iz La Rochelle proti Bordeauxu. Sedaj je samo 87 kilometrov. Do sedmih dnih dirke jih je 33 odstopilo.

Dan je lep je zrak je vedno bolj oster, saj se že vzpenjajo proti močnim Pirenejem.

Prva grupa z Lazaridesom na čelu dobro vozi. Po 66 km so se kar vsi v skoraj strmih vrsti. Po 80 km prične naskok nanjo grupa, ki jo vodi De Santis. Tu so še Impantsi, Martini, Desbats in Pedroni. Predvozečevu Kublerju poči guma in tako sta De Santis in Desbats pri Cognacu za 30" pred ostalimi. Vozijo približno 30 km na uro, Italijan Perzi je 2" za zaostanku, kar je svoje kolo posodil svojemu tovarišu.

Na 175 km (Valin) še vedno

Novi zadrugni zakon v Jugoslaviji

Minula so 3 leta, odkar je bil uveljavljen zakon o zadrugstvu v FLR, naka se je počelo ustanavljanje novih zadrug po vsej Jugoslaviji.

Nagel razvoj posebno kmetijskega zadrugstva in njegovo preoblikovanje je zahtevalo tudi nove zakonske ukrepe v tem oziru. Nakupno-prodajno zadrugništvo je zelo naglo razvijalo in izpodrinilo v celoti zasebno trgovino na vasi, tako da so se iz čisto nakupno-prodajnih razvile tudi zadruga nižjega tipa. Te zadruga, ki so postale kmetijske zadruga ostale vrste kmetijskih zadrug: vinarske, mlekarke, živinorejske itd. Poleg tega razpolagajo te zadruga z nekaj stotinami lastnih gospodarstev. Do polovice aprila so imele nad 400 gospodarstev z več kot 9.000 hektarov zemlje. Stevilo pa je od tedaj že narastlo.

Iz naslednjih številčnih podatkov je razvidno, kako velik razmah so dosegle kmečke obdelovalne zadruga do danes. Ob koncu leta 1945 je bilo v vsej državi komaj 31 obdelovalnih zadrug, decembra 1946 že 454, ob zaključku 1948. leta 1318, letos pa že 4250 zadrug.

To so bili razlogi, ki so dovedli ljudsko oblast do tega, da je sklenila dati zadrugstvu novo pravno podlago z izdajo novega zakona. Novi zadrugni zakon naj bi vseboval vsa praktična izkustva, pridobljena v zadnjih letih. Upoštevali so nadalje preobrazbo jugoslovanskega kmetijstva, ki je tesno povezano z razvojem zadrugništva.

Posebnost novega zakona je, da je temeljni zvezni zakon samo nekaj okvir, v katerem bodo po potrebah zadrugništva v posameznih ljudskih republikah in po izkustvih zadrugnih organizmov spopolnili zakonito izdelavo zadrugnega zakona.

Važno je, da je zadruga prostovoljna organizacija, v katero vstopajo zadrugniki po lastni volji.

Ustanovitelji kmetijskih zadrug so lahko samo delovni kmetje, medtem ko lahko postanejo člani tudi kmetje, če so zaradi strokovnega znanja potrebni zadrugi. Bogati kmetje postanejo člani samo izjemoma, če njegovi odnosi do države in zadruga dajejo jamstvo, da bodo izpolnjevali zadrugna pravila.

Kmetijska zadruga se bavi lahko poleg drugih panog kmetijstva tudi z kmetijsko obrtno in industrijsko delavnostjo. To omogoča zadrugi izboljšanje njenih potreb ter je v korist vsem njenim članom.

Zadruga lastnina ne more nikdar postati zasebna lastnina, ker je lastnina socialistične družbe. Zato učiva tudi varstvo kot splošna ljudska lastnina. Država celo lahko izroči splošno ljudsko lastnino zadrugi v izkoriščanje za krajšo ali daljšo dobo.

Vsaka zadruga mora napraviti

plan za svoje delovanje in gospodarski načrt zadruga je sestavni del državnega plana. Vse delo mora opravljati zadruga pravilno samo s svojimi člani. Za to delo prejmejo člani plačilo, ne morejo si pa razdeliti dobička zadruga.

Zakon pozna v glavnem le dve vrsti kmetijskih zadrug: splošne kmetijske in kmečke obdelovalne zadruga. Druge vrste kmetijskih zadrug lahko obstajajo le izjemoma.

Za splošne zadruga določa zakon, da se združijo v njih kmetje ene vasi, če zahtevajo razmere, tudi več vasi območja krajevnega LO in sicer zaradi pospeševanja kmetijske proizvodnje, organiziranja zadrugnih ekonomij in izvajanje ostale zadrugne dejavnosti, ki je koristna za pospeševanje osebnih gospodarstev zadrugnikov. Pri splošnih gospodarskih zadrugih obdrže člani v celoti svoja osebna gospodarstva, vendar lahko zemljo in druga sredstva v celoti ali deloma vnesejo v zadrugno ekonomijo.

Glede kmečkih obdelovalnih zadrug potrjuje novi zakon dosedanje 4 tipe zadrug. Kmečke obdelovalne zadruga delajo po planu in morajo izpolnjevati vsa obveznosti, ki jim jih nalaga državni plan.

Važno so določila o zadrugnih skladih. To so sredstva za pravilno razvoj zadrugne dejavnosti, za razširjanje zadrugne lastnine, za vzoravanje zadrugnikov, za socialno skrbstvo in za drugo kulturno ravni zadrugnikov.

Zakon vsebuje tudi določila o višjih zadrugnih organizacijah, to je zadrugnih zvez, od kojavnih do zvezne, Poleg tega je z zakonom urejena državna pomoč zadrugom.

Iz tega so razvidni le glavni obrisi zakona. Zakon je prav za prav le kačipot, ki določa kd in kako je treba kreniti, da pridemo čimprej do cilja. In ravno novi zakon bo k temu pripomogel. S. C.

NE VEČ VPREZNO — TEMVEJ MECHANIZIRANO OBDELOVANJE ZEMLJE.

Svetoivansko pevsko društvo „S. ŠKAMPERLE“ je ponesle naše pesem po Dalmaciji

Na splitski postaji je tolika natančnost ljudi in vlakov, da se nikakor ne morem preriti v ospredje, da bi silila pozdravne govore in zlasti tistega pionirke, ki izraža pozdrave splitskih pionirjev. Tudi oni so prišli. Na stoltnje jih je v belih srajkah in rdečih rjuhah. Z nami in godbo korakajo tudi oni, da nas sprejmo do hotela, kjer se bomo za dva dni udomili. «Petinštrideseta leta je bilo pred postajo vse bombardirano. Ne da se opisati. Videti bi bilo treba ruševine, odstranili smo jih in izpravili. Več prostora je in več zraka. Mesto izpreminja lice mi pripoveduje neki tovariš.

«Kakšen načrt imate z nami?» «Najprej boste obedelovali in se odpočili v hotelu Bellevue (Belvi), a zvečer se odpravimo z motoro barko v Kaštel Stari, kjer boste malo zapelili.

Hotel Bellevue je dobrih sto metrov stran od rive, katere krajšo mogočega palmova drevesa. Pahljačasti listi se pripogibljejo v vetru, ki veje z morske strani

in ti poglabljajo občutek, da si na poti proti jugu Jadrana, kjer je sonce mnogo bolj žarko kot v Tržaškem zalivu.

Hotel Bellevue je na pravokotnem trgu, katerega tri stranice sestavljajo zidine samih zgradb in zaradi tega je ta trg čisto splitska antična posebnost. Na verandah hotela te objame prijeten hlad od vseh strani. Odnas ti utrjuje udomil. «Petinštrideseta leta je bilo pred postajo vse bombardirano. Ne da se opisati. Videti bi bilo treba ruševine, odstranili smo jih in izpravili. Več prostora je in več zraka. Mesto izpreminja lice mi pripoveduje neki tovariš.

«Naspite se po mili volji za tisti čas, ko se niste te dni dovolji naspali. Ob šestih zvečer pa vsi zopet tja, da odpotujemo na izlet v Kaštela, daje tovariš Venturini še zadnje nauke. Zdi se, kakor da nima pred seboj zrelih ljudi, temveč otroke. In res so bili kakor otroci, kajti vse, kar jih druguče muči in teži, so pustili doma. V tisočerihih zlatih utrinkih, bisserom podobnih jemlje sonce slovo od morja tedaj, ko se potuje po nebu ognjeno zrača kroglja. Potem se bo potopila vanj in mu dala zadnji poljub, ali kdaj se je tisti večer to zgodilo, ni

opazil nihče od nas. Bili smo vsi zamaknjeni v obzobje Splita, v pripovedovanje tovariša, ki se je pred namj spominjalo v resničnost okolice planin Mosorja in Kožjaka.

«Oj Mosore, Mosore, skoro čemo na more, skoro čemo narodu doneti spodbudo»

se je razlegala po njih pesem prvih partizanov. Od oktobra 1943 leta do septembra 1944, ko je bil Split osvobojen, je bila na otoku Visu baza za partizanske akcije. Viso najaj vagonov rib, da se ne kolkj toliko, vlovijo sedaj na tem otoku vever za večerom. Tam imajo ribji kombinat. «Tista bela stavba je Metrovitovega delavnice, temveč otroke. In res so bili kakor otroci, kajti vse, kar jih druguče muči in teži, so pustili doma. V tisočerihih zlatih utrinkih, bisserom podobnih jemlje sonce slovo od morja tedaj, ko se potuje po nebu ognjeno zrača kroglja. Potem se bo potopila vanj in mu dala zadnji poljub, ali kdaj se je tisti večer to zgodilo, ni

Mi Tržačani razumemo najbolje kako je z resnico. Korak za korakom se borimo za njeno zmago, ki bi jo hoteli preprečiti za vsako ceno. Toda tudi skozi nepredirno goščavo laži si krči pot. «Tu nasproti so zgradbe tvornice Jugoveril. Največja te vrste bo na Balkanu. Izdelovala bo tudi predmete iz nylon materiala in vsakovrstne gumijaste izdelke. Do konca tega leta mora izdelovati 500 tisoč parov gumijastih poplatov. Poleg tvornice se gradijo tudi stanovanjske kolonije, otroške jaski in dom igre in dela. To spada k načrtu same tvornice. Isto tako se gradi vzporedno s tvornico strokovna šola za vzgojo novih mladih kadrov. Tudi v poljedelstvu se bo v bodoče sadila samo trta, bombaž in tabak. Le zaradi trenutnih potreb semo še žito, nam razlagajo Splitčani, ki se vozijo z nami.

Barka drsi komaj silšno po vodni gladini. Mrak lega skrivnostno na zemljo in na morje. Nič sledu ni več, da se je nedolgo poprej postopilo sonce vanj. (Nadaljevanje sledi)

RAB — POGLED NA MESTO.

ANGELO VIVANTE

JADRANSKI IRENDENTIZEM

43

V tem razdobju italijanski irendentisti v Trstu uporabljajo v svojem borbenem prizadevanju taktiko, ki bi jo lahko imenovali taktiko «krotkega zastraševanja» in ki obstoji v «ofenzivni petardi». Petarde nastavljajo v bližini državnih uradov ali na vrata kakega c. kr. funkcionarja, a ne povzročajo po večini razen bučnega hrupa nikakih žrtve. Pravih bomb ne uporabljajo, če izvzememo atentat, izvršen 2. avgusta 1882 na spredov veterana in v katerem je bila ena oseba ubita, druga pa nevarno ranjena. Kolikor mi je znano, se neki silni atentat omenja le v nekem poročilu iz leta 1879, ki govori o «petardi», napolnjeni z dinamitom, in ki je bila najdena neraztresena na notranjih stopnicah namestnikove palače. Ofenzivna petarda se začne 1808, ko dve petardi počita pod francoskim konzulatom na obeliskni bitke pri Mentani, se razvili med leti 1879 in 1882, se poleže in se spet počivaj, med 1892, nato pa počasi ugašne. Procesi so bili v tem času številni. Do najvišje obsojbe (treh in pol let) je prišlo 1890, ko je zaradi takega atentata nek detek izgovoril okrogosti so bili tudi procesi in obsojbe vsled zaplembe v